

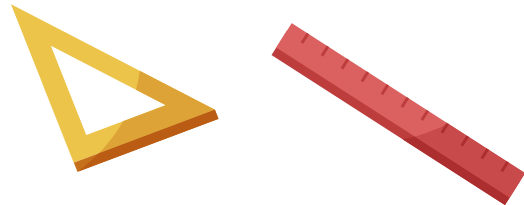

Save the Children

QUANT MESURA LA INFÀNCIA A CATALUNYA?

Es pot mesurar l'evolució d'una societat calculant la inversió que dedica a la infància.

La infància és el baròmetre perfecte per avaluar la capacitat dels governs d'apostar pel bé comú.

Desembre 2021

[savethechildren.cat](https://www.savethechildren.cat)

Save the Children

QUÈ ÉS?

Quant mesura la infància a Catalunya? és una anàlisi de dades i indicadors amb informació sobre el grau de compliment dels drets dels infants recollits a la Convenció sobre els Drets de l'Infant. L'estudi recull dues dimensions que afecten la vida dels nens i les nenes a Catalunya: la pobresa i la violència.

PER QUÈ SERVEIX?

1

Conté dades estadístiques i informació extreta de fonts oficials.

3

És una eina de treball d'ús senzill per reflexionar i debatre.

2

Es tracta d'un seguiment anual de dues dimensions de la situació dels infants a Catalunya: la pobresa i la violència.

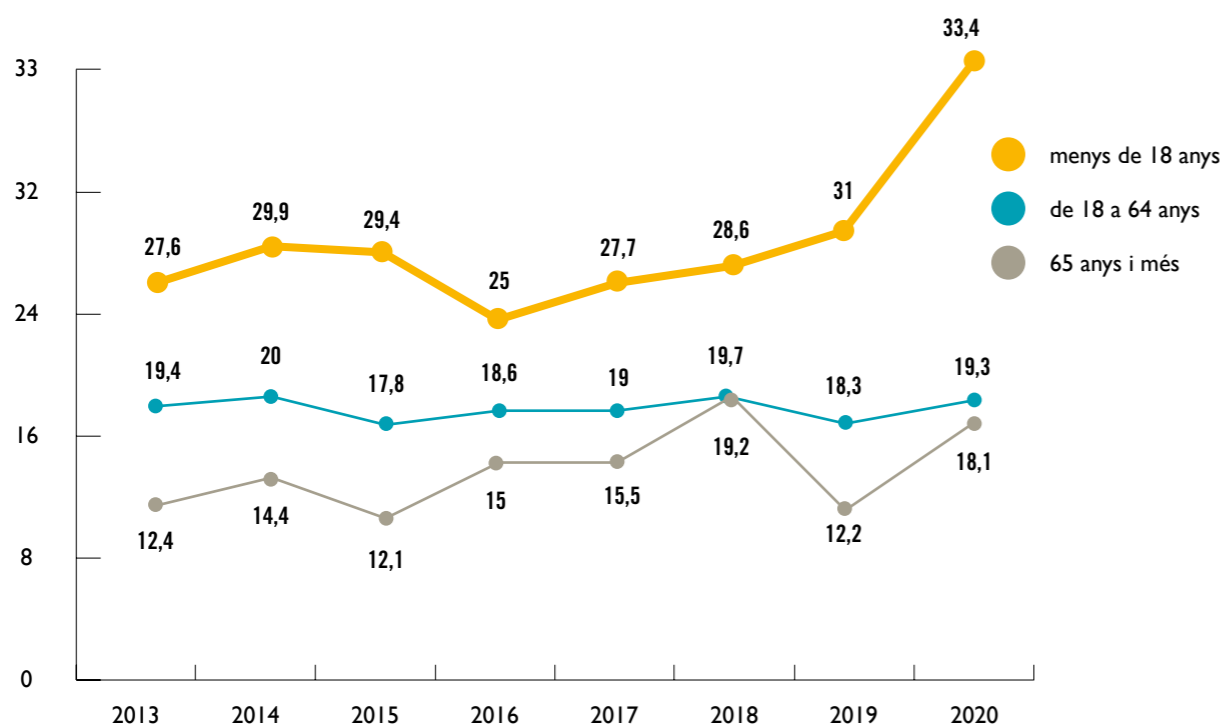
POBRESA INFANTIL

LA INFÀNCIA ÉS EL GRUP D'EDAT MÉS POBRE

A Catalunya, el **33,4%**¹, **1 de cada 3 nens i nenes viu en situació de pobresa**, enfront del 19,5% de la població general. Això implica que **462.000 infants** subsisteixen amb menys dels recursos necessaris per viure amb dignitat.

Sense més inversió i voluntat política, el **80% d'ells seguiran sent pobres quan creixin**, i deixaran la pobresa com a herència als fills i filles que tinguin. **No garantir els drets de la infància avui és sembrar les bases d'una societat futura pitjor.**

Evolució de la taxa de risc de pobresa per franja d'edat (2013-2020)

Font: Idescat

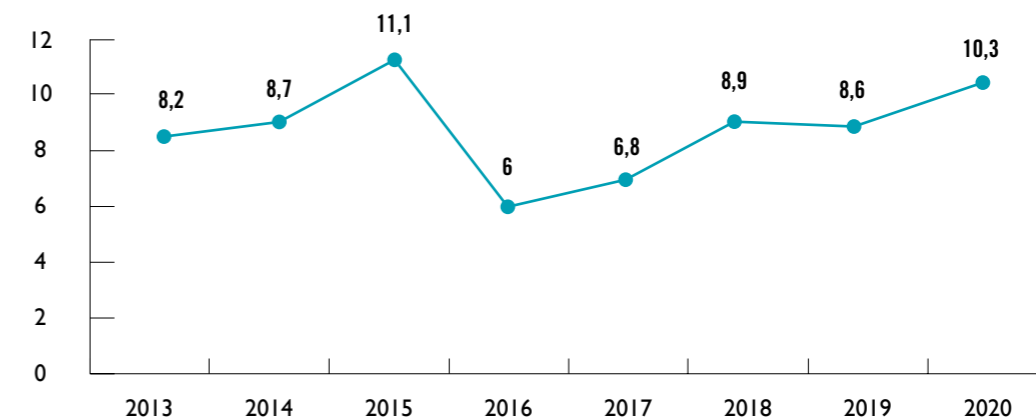
L'evolució de la taxa de pobresa infantil a casa nostra mostra que les xifres no han parat de créixer. En comparació per franges d'edat, la infància és, amb diferència, la població més pobre.

El grup d'edat de 0 a 18 anys és el que té les taxes de pobresa més elevades, un 33,4% enfront de 19,3% per a la població entre 18 i 64 anys, i un 18,1% per als majors de 65 anys.

¹ Idescat segons l'Enquesta de Condicions de Vida (2020).

És preocupant també l'increment de nens i nenes menors de 16 anys vivint en situació de privació material severa, que passa d'un 8,6% el 2019 a un 10,3% el 2020.

Taxa (%) d'infància (0-16) vivint en privació material severa

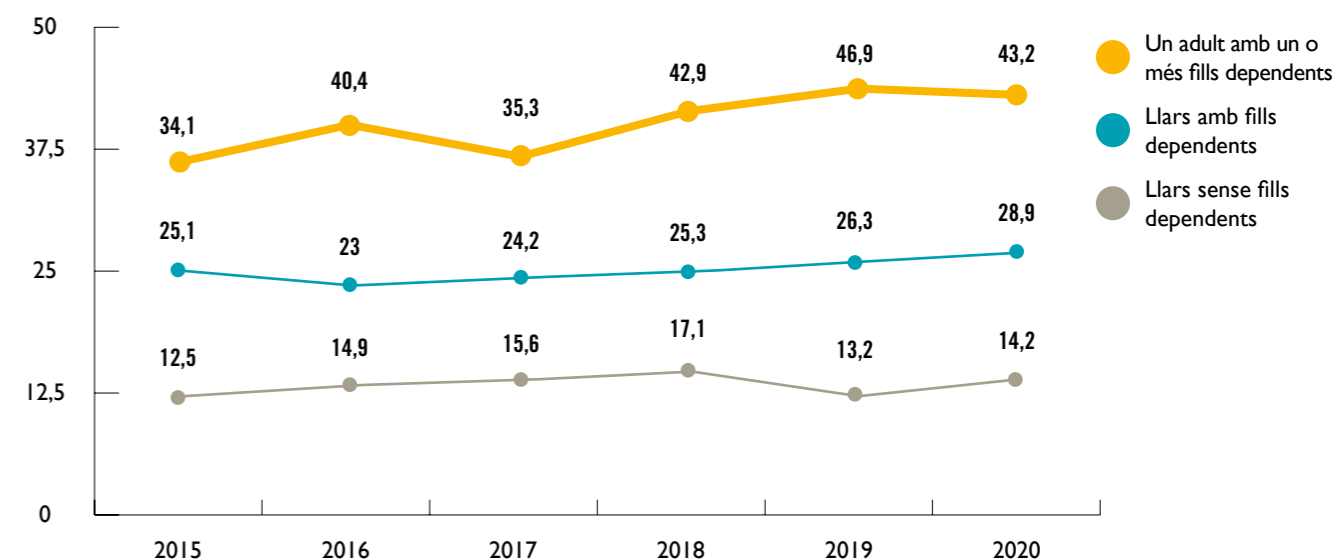
Font: Idescat

Aquestes dades demostren que a Catalunya cada any hi ha més nens i nenes pobres i que a més són cada cop més pobres.

TENIR FILLS ÉS UN FACTOR DE POBRESA

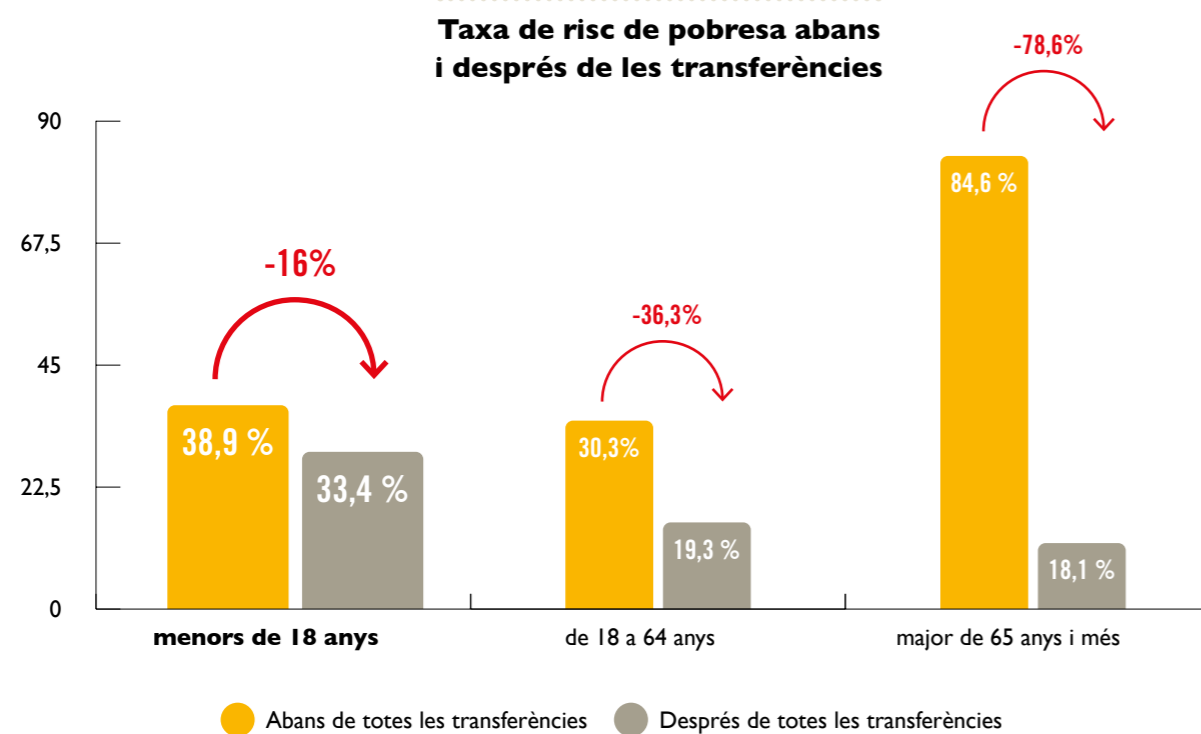
Les famílies amb fills i filles a càrrec continuen patint més pobresa que les altres llars, amb una taxa del 28,9% i del 43,2% per a les famílies monoparentals enfront del 14,2% per a les famílies sense fills.

Taxa de risc de pobresa per composició de la llar 2015-2020

Font: Idescat

L'empobriment de les famílies quan tenen fills, no és una conseqüència normal, sinó que aquesta situació que es dona a Espanya i a Catalunya és completament anòmla i està directament vinculada amb la ineficàcia de les polítiques públiques dirigides a disminuir la pobresa; mentre que aquestes aconseguixen reduir la pobresa del grup adult (18-64) en un 36,3% o la del grup de més de 65 anys en un 78,6%, en la infància tan sols s'aconsegueix reduir un 16%².

Font: Idescat

La pobresa viscuda a la infància afecta el desenvolupament laboral. Néixer en la pobresa determina la trajectòria educativa: els estudiants del 20% més ric de la població tenen una taxa d'abandonament escolar prematur inferior al 2%; la taxa del 20% més pobre està al voltant del 29%. Això afectarà el seu desenvolupament laboral.

A Catalunya, la taxa d'abandonament escolar prematur és del 17,4%, molt per sobre de la mitjana europea del 10,3% i de l'espanyola del 16%³.

Com menys nivell d'ingressos, pitjor situació de salut. La prevalença d'obesitat és més elevada en les famílies amb menys ingressos, un 11,6%, que a les llars amb més ingressos, el 5,9%.

² Càlcul propi fet a partir de dades de l'Idescat.

³ Idescat a partir de l'Enquesta de població activa de l'INE.

LA RENDA GARANTIDA DE CIUTADANIA NO TÉ ENFOCAMENT D'INFÀNCIA

- L'estiu del 2021, 118.060 persones van rebre la RGC, de les quals 43.190 eren infants dels nuclis familiars perceptors de la RGC⁴, molt lluny dels 462.000 nens i nenes en situació de pobresa a Catalunya.
- Les persones perceptores de la RGC solen ser en la seva majoria persones soles o persones de 2 membres sense fills o filles a càrrec.
- El complement de 100€ per membre addicional de la Renda Garantida de Ciutadania (RGC) no ha estat dissenyat especialment per als infants, la qual cosa explica perquè no ha estat eficient per reduir les situacions de pobresa de les famílies amb fills a càrrec.

COM ÉS EL SISTEMA CATALÀ DE PROTECCIÓ SOCIAL A LA INFÀNCIA?

- No existeix un sistema de protecció social per a la infància per se.
- Existeix un entramat de prestacions d'escassos recursos i d'accés molt condicionat.
- Imprescindible però molt ineficient.
- La falta de prestació social específica és una excepció a Europa on prevalen les prestacions universals de fill o filla a càrrec no condicionades al nivell de renda (de 28 estats només 10 no disposen d'aquestes ajudes).
- Prevalen prestacions de tipus contributiu aplicades a la declaració de la renda dels pares, amb poc impacte en les famílies en pitjor situació on es registra menys intensitat laboral.

La pobresa s'hereta: el 80% dels infants que viuen en situació de pobresa seran adults pobres.

⁴ Dades facilitades per la Generalitat de Catalunya.

HABITATGE

Que un infant tingui un nivell de vida adequat passa per tenir cobert el dret a un habitatge digne.

Entre 2013 i el 2020 el preu del lloguer ha pujat un 41,5% a **Barcelona ciutat** i un 35,4% a **Catalunya**, de manera que el preu mitjà del lloguer a la ciutat comtal s'ha situat en 965 euros⁵, un cost impossible d'assumir per a moltes famílies.

EL COST ACTUAL DE L'HABITATGE ESTÀ MOLT PER SOBRE DEL QUE PODEN PAGAR LES FAMÍLIES

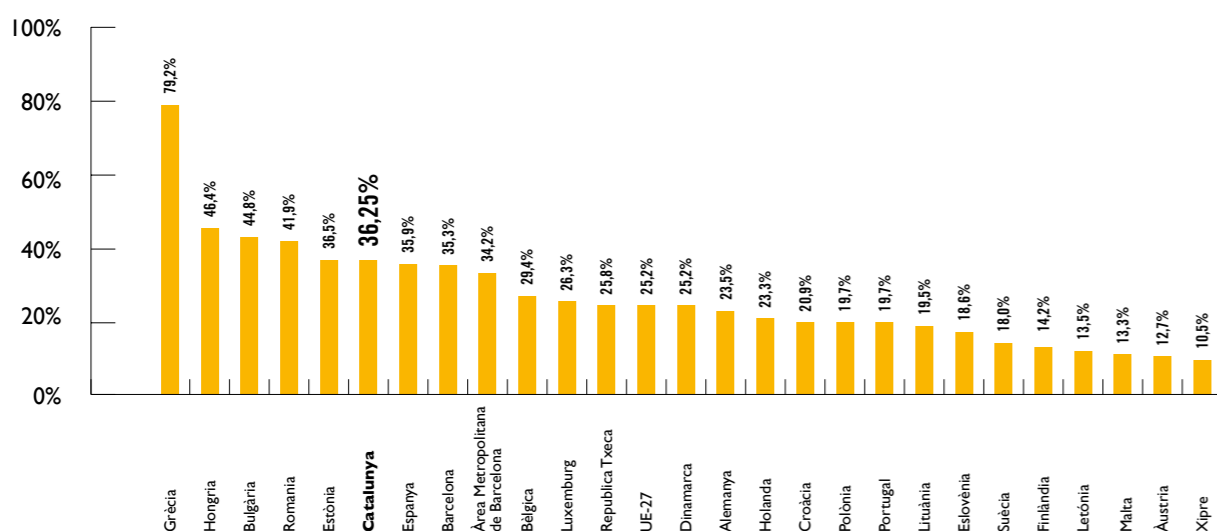
Les llars en situació més vulnerable (primer decil de renda) només podrien pagar un lloguer màxim de 179 euros; les del segon decil, de 325 euros; les del tercer decil, de 436 euros i és només a partir del quart decil que es poden superar els 500 euros⁶.

L'esforç que una família ha de fer per pagar el lloguer és cada vegada més gran.

4 DE CADA 10 LLARS GASTEN MÉS DEL 40% DELS INGRESSOS EN HABITATGE

A Catalunya, la taxa de sobrecàrrega de les despeses relacionades amb l'habitatge és del 36,25%, la sisena més alta dels països de la Unió Europea⁷ i per davant de la mitjana espanyola i europea.

Sobreesforç en el pagament de l'habitatge de lloguer a preus de mercat: % que destinen més del 40% dels seus ingressos al pagament de l'habitatge. 2020

Font: Dades d'Eurostat adaptades per Save the Children

⁵ Servei d'Estudis i Documentació d'Habitatge, a partir de les fiances de lloguer dipositades a l'INCASÒL. Generalitat de Catalunya.

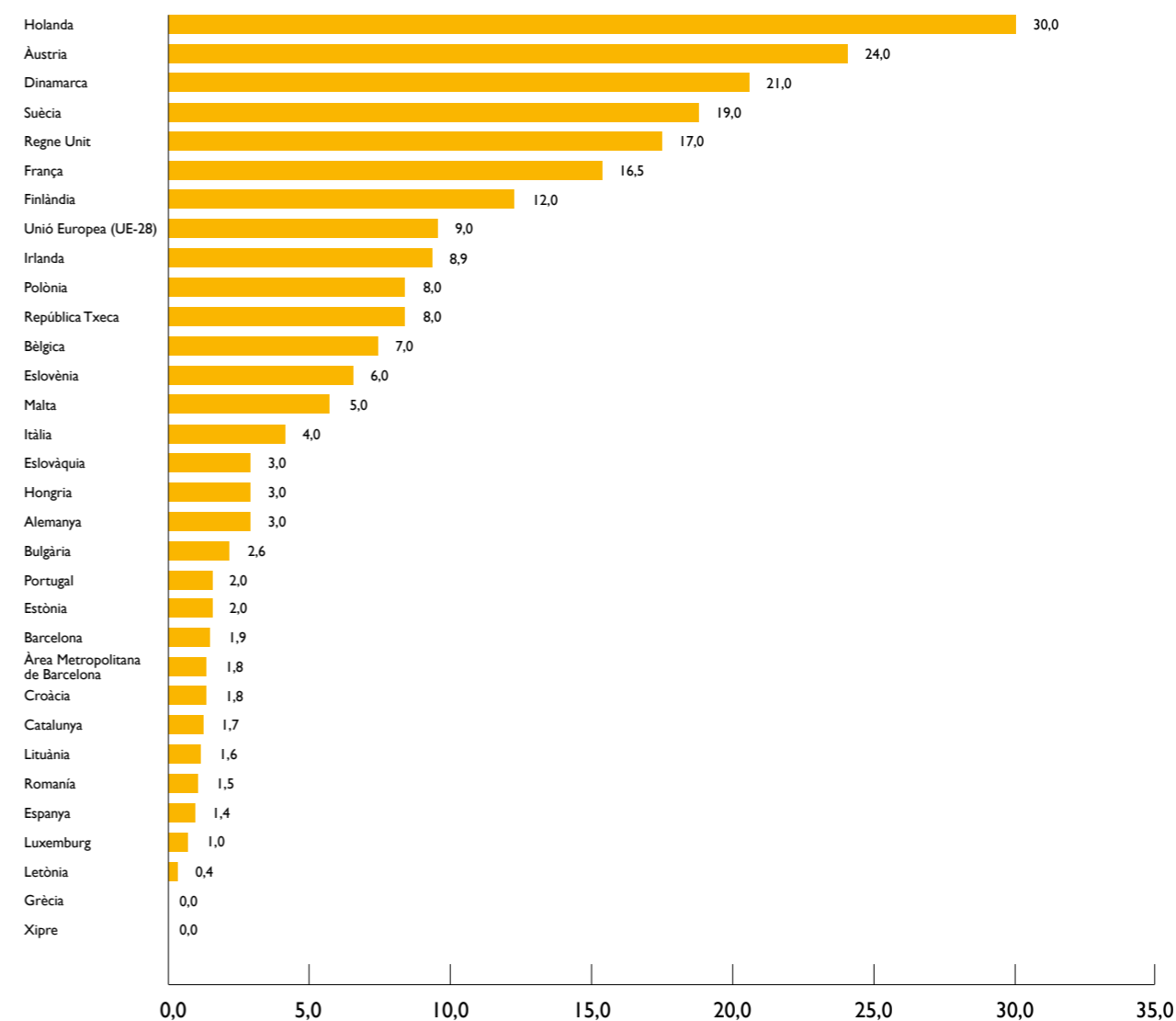
⁶ Ibídem.

⁷ Eurostat. Petició de Save the Children. Enquesta EU-SILC SPAIN by NUTS2.

LA FALTA DE LLOGUER SOCIAL ÉS UNA ANOMALIA EN EL PAISATGE EUROPEU

A casa nostra, el parc de lloguer social se situa prop de l'1,7% del parc total d'habitatge, un dels més baixos de la Unió Europea i molt lluny de la mitjana europea del 9%⁸.

Percentatge d'habitatge de lloguer social sobre el total del parc. Espanya i Europa 2019 (darrer any disponible)

Font: Bosch i Donat. Els efectes de la pandèmia en el mercat de l'habitatge de lloguer a la metròpoli.

És urgent que s'aprovi la normativa catalana que regula el dret a l'habitatge, l'accés al lloguer social i els desnonaments, l'impacte dels quals és catastròfic per als infants.

⁸ Jordi Bosch i Carles Donat. Els efectes de la pandèmia en el mercat de l'habitatge de lloguer a la metròpoli. En La metròpoli (post)-covid. Impactes, escenaris i reptes. Anuari Metropolità de Barcelona 2020.

EL COST DE LA CRIANÇA A CATALUNYA

Criar un fill o una filla porta moltes alegries però també moltes despeses. L'arribada dels fills a la llar n'augmenta algunes i n'afegeix d'altres. Aquestes despeses van canviant al llarg del creixement: des de la compra del bressol o els bolquers, fins al material escolar o el transport. Quin és el cost mínim per cobrir les necessitats bàsiques d'un nen o una nena a casa nostra? Com ho afronten les famílies que es troben en una situació més difícil?

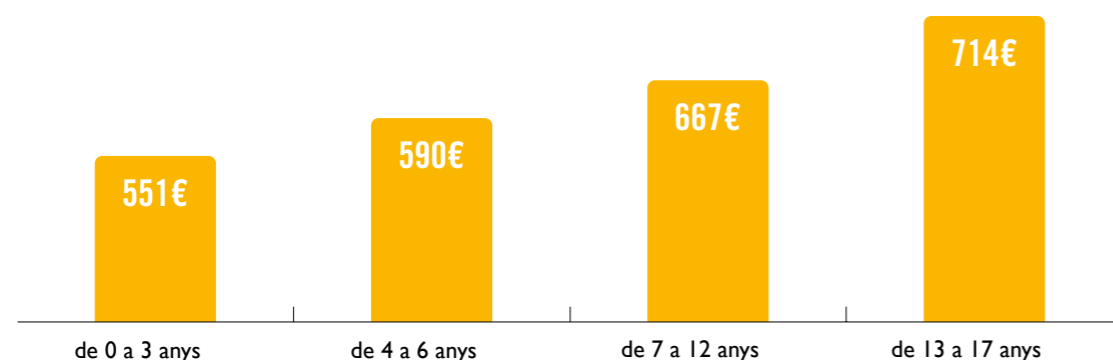
Catalunya és un dels territoris de l'Estat on el cost de la criança és més alt. Save the Children calcula que **les famílies catalanes han de gastar-se de mitjana 630 euros mensuals per criar els seus fills i filles**. Unes despeses que moltes famílies no poden assumir i que, per això, sovint decideixen no tenir fills a causa del cost que representa la criança⁹.

EL COST DE LA CRIANÇA PER TRAMS D'EDAT

Les necessitats dels nens i nenes van canviant a mesura que creixen, reflectint-se en la despesa econòmica de les famílies que varia al llarg dels anys. Per observar aquestes variacions, s'han elaborat grups d'edat caracteritzats per despeses semblants:

- de 0 a 3 anys,
- de 4 a 6,
- de 7 a 12, i
- de 13 a 17 anys.

El cost mensual de la criança per trams d'edat

Els resultats mostren que el cost de la criança augmenta amb l'edat, oscil·lant el cost mitjà entre 550 i 715 euros mensuals. Per a la franja de 0 a 3 anys, la despesa més elevada és la de conciliació, que representa entre un 30% i gairebé un 40% del cost total mensual atribuït a la criança. Per a les franges de 4 a 6 anys i de 7 a 12 anys, les partides més elevades són les d'educació, alimentació i conciliació. Les despeses d'alimentació, educació i despeses extraordinàries augmenten a partir dels 13 anys¹⁰.

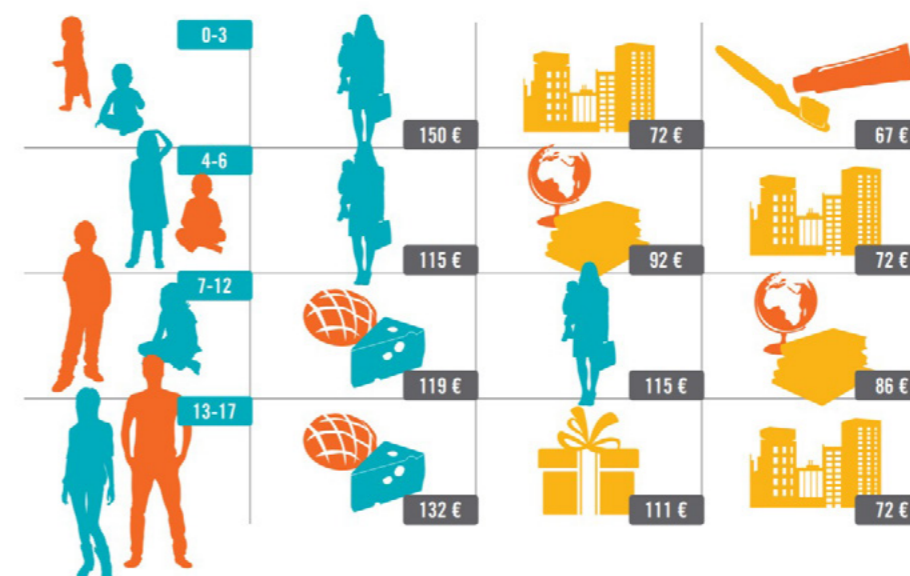
9 Save the Children (2018). El cost de la criança.

10 Ibidem

EL COST DE LA CRIANÇA PER EDAT I TIPUS DE DESPESA

Els primers tres anys de vida es caracteritzen per una alimentació particular, la necessitat de comprar roba nova constantment i per mobles i utensilis com el bressol, el cotxet, etc. De 4 a 6 anys els fills s'incorporen a l'alimentació familiar i l'habitació del nadó es converteix en una habitació d'infant. El tipus de joguines i oci canvien i la roba segueix sent una necessitat de manera freqüent. De 7 a 12 anys segueixen creixent molt ràpidament. Es fan alguns canvis a l'habitació per deixar de costat alguns mobles de l'etapa de nadó. Ja mengen més quantitat d'aliments i s'han incorporat totalment a la dieta de la família. De 13 a 17 anys es deixen les joguines de banda i l'oci el realitzen amb les seves amistats. L'estil de vestir canvia i requereixen aparells electrònics. També augmenta la despesa en alimentació¹¹.

Les tres despeses mensuals de major quantia per cada tram d'edat són:

Cal assenyalar que el tipus de família determina la manera d'afrontar les despeses perquè l'esforç econòmic que s'ha de fer no és igual si hi ha un o dos adults, o un, dos o tres fills. Per exemple, per a les llars amb un adult a càrrec, partides com la de conciliació poden resultar més elevades (ja que no hi ha possibilitat de coordinació amb cap altre adult a la llar) i els ingressos de la llar són probablement menors.

Si la pobresa és una decisió política, encara ho és més la pobresa infantil.

Totes les evidències demostren que la intervenció primerenca en la infància té un destacat retorn social, subratllen la seva importància per millorar la productivitat i la cohesió social, i mantenir el nostre sistema de benestar.

Costa molt entendre com amb una renda alta i una economia prou competitiva, Catalunya se situï a la cua d'Europa en taxes de pobresa infantil, només superades per Romania. Aquesta dada és similar a la que existia abans de la crisi de 2008. La pobresa infantil a Catalunya és, per tant, pràcticament crònica i no podem confiar que la mera recuperació després de la crisi del coronavirus acosti les taxes de pobresa infantil a la mitjana europea.

Calen mesures estructurals, valentes i estables per fer front a la pobresa dels infants.

11 Ibidem

PROPOSTES PER REDUIR LA POBRESA INFANTIL

PROPOSTA 1: REFORMULAR LA RENDA GARANTIDA DE CIUTADANIA

- **Reformular la Renda Garantida de Ciutadania (RGC) perquè arribi a totes les famílies amb fills a càrrec en situació de pobresa.** Això es pot assolir creant un *complement* per a la *criança* per a les famílies més vulnerables, canviant els criteris d'accés perquè puguin sol·licitar aquest complement.
- **Utilitzar l'estalvi generat per a l'Ingrés Mínim Vital (IMV) per crear aquest complement.**
- **Blindar normativament l'estalvi de l'IMV a Catalunya** perquè s'utilitzi per a les famílies amb fills a càrrec en situació de vulnerabilitat, ja que són el col·lectiu més pobre.

PROPOSTA 2: CREAR UN COMPLEMENT D'HABITATGE A LA RGC

- **Crear un complement per motiu d'habitatge per a les famílies amb fills a càrrec beneficiàries de la RGC,** prenent com a exemple la renda basca. Relacionar, també, aquesta ajuda amb la necessitat de ser sol·licitant de lloguer social per anar actualitzant les necessitats de lloguer social existents.
- **Augmentar el parc públic d'habitatge social** (actualment de l'1,5 %) per aconseguir la mitjana europea situada en el 15% i preveure mecanismes per assegurar que les famílies amb fills i filles a càrrec siguin prioritàries.

PROPOSTA 3: POLITIQUES EFICIENTS PER LLUITAR CONTRA LA POBRESA INFANTIL

- **El desplegament de la Garantia Infantil Europea s'ha de fer en base a un diagnòstic previ** de les necessitats en matèria de salut, educació, rendes i ocupació, per això és necessari iniciar ja aquest treball de mapeig.
- **Analitzar les barreres que impedeixen que les famílies amb fills de pobresa accedeixin a les prestacions** com la RGC i l'IMV, i aportar solucions en base a una diagnosi prèvia.
- **Unificar la interlocució de les famílies amb el sistema de prestació social a través d'una finestra única,** i un únic professional referent, seguint el model francès de la Caisse d'Allocations Familiales.

PROPOSTA 4: SITUAR LA LLUITA CONTRA LA POBRESA INFANTIL AL CENTRE DE LES PRIORITATS

- **Situar la lluita contra la pobresa infantil al centre de la política del Govern,** i constituir un comissionat o una agència que articuli una estratègia integral i les diferents mesures que la componen i que sigui estable en el temps com a Irlanda on existeix des dels anys noranta.
- L'estratègia contra la pobresa infantil ha d'estar dotada d'un **pressupost ambiciós,** a l'altura de la problemàtica i ha d'estar avaluada periòdicament.
- **Incrementar el percentatge del producte interior brut que Catalunya destina a les prestacions socials d'infància i família** fins al 2,4%, la mitjana europea, d'acord amb la Moció 198/XII del Parlament de Catalunya sobre la pobresa infantil.
- **Millorar la transparència sobre les despeses en matèria de protecció social per a la infància,** no disponible a l'Idescat des de del 2014.
- **Com més necessitats més recursos.** Entre altres coses, l'estratègia catalana de lluita contra la pobresa infantil haurà de fer un mapa de les zones on hi ha més pobresa infantil i aportar solucions concretes, transversals i duradores que s'hauran de reflectir en un pacte i en els pressupostos.
- **Apujar l'IRSC congelat des del 2010** perquè s'adeqüi a la realitat de les famílies i que les famílies en situació de pobresa puguin accedir a les prestacions que fixen l'IRSC com a llindar.
- **Ampliar la cobertura de pròtesis, audiòfons, ulleres, serveis psicològics i psicosocials, i salut bucodental, per a nens i nenes fins als 18 anys,** incloent-hi el cost total en la cartera de serveis del sistema de salut, seguint les consideracions de les resolucions 17/XI i 327/XI del Parlament de Catalunya, ja que moltes famílies no poden fer front a aquestes despeses imprevistes.
- **Universalitzar la beca menjador i l'accés a les activitats educatives,** segons el criteri de renda marcada pels ingressos i les despeses de les famílies.
- **Crear places de primer cicle d'educació infantil** prioritzant les zones amb menys cobertura i més necessitat socioeconòmica.
- **Garantir l'accés a activitats d'oci i esportives en clau d'equitat** perquè tots els infants en situació de pobresa hi puguin accedir.

VIOLÈNCIA

Els infants pateixen més violència que els adults, és més oculta i provoca seqüeles més greus.

La violència contra la infància comprèn tota forma de perjudici o abús físic o mental; descuit o tracte negligent; maltractament o explotació, inclosa la violència sexual, el tràfic d'infants o el treball perillós i forçós; i les pràctiques nocives, com la mutilació genital femenina i el matrimoni infantil.

La violència que pateixen els infants és una realitat molt àmplia, que afecta molts nens i nenes però que alhora és molt poc visible. Les dades disponibles basades en estadístiques oficials representen només la punta de l'iceberg, ja que només recullen els fets denunciats o notificats.

MALTRACTAMENT INFANTIL EN L'ÀMBIT DE LA LLAR

El maltractament infantil en l'àmbit de la llar és tota acció o omissió no accidental exercida per pares, mares o cuidadors principals que provoca un dany en el benestar físic, emocional i psicològic de nens, nenes i adolescents, i que perjudiquen el seu desenvolupament evolutiu¹³.

869 denúncies per maltractament

Durant l'any 2020 es van presentar 869 denúncies per violència en l'àmbit de la llar contra menors d'edat, segons dades dels Mossos d'Esquadra¹⁴.

Una realitat àmplia i poc notificada

Els estudis demostren que els nens i nenes són més victimitzats que els adults en tots els països del món. A tot l'Estat s'estima que **més del 25% dels nens i nenes han estat víctimes de maltractament per part dels seus cuidadors**¹⁵, i altres investigacions han demostrat que menys **del 10% dels casos de violència contra nens i nenes es notifica**¹⁶.

13 Save the Children (2020). Més mal em fa a mi.

14 Departament d'Interior. Mossos d'Esquadra (2020). Balanç de seguretat i activitat policial.

15 Pereda, N., Guilera, G., & Abad, J. (2014). "Victimization and polyvictimization of Spanish children and youth: Results from a community sample". Child Abuse & Neglect, 38, 640-649.

16 World Health Organization (2013). European report on preventing child maltreatment. Copenhagen, Denmark: World Health Organization.

13.099 trucades i 2.274 nous casos

Durant el 2020 el telèfon Infància Respon va rebre un total de 13.099 trucades, el que suposa una disminució del 20,28% respecte a l'any anterior, motivat pels diferents canvis succeïts a partir del decret d'estat d'alarma del mes de març de 2020. Del total de trucades rebudes, 2.274 van ser per informar de casos nous. Aquest nombre de casos nous oberts suposa un descens del 14,70% respecte a l'any 2019¹⁷. La baixada de notificacions durant els mesos de confinament ens ha de preocupar i fer reflexionar sobre l'accés i el coneixement que tenen els infants d'aquest telèfon, ja que sabem que menys notificació no significa que hi hagin menys casos, sinó que no s'estan detectant, i, per tant, s'està impeding que els nens i nenes puguin ser protegits.

La violència contra els infants continua sent tolerada

Encara que s'hagi modificat el Codi civil de Catalunya¹⁸ per prohibir les estades i comunicacions entre els fills i filles i el pare o la mare maltractador en els casos de violència familiar, s'ha mantingut l'ambigüitat en relació amb el càstig corporal, que pot permetre pensar que resulta acceptable l'ús d'un cert grau de violència contra els infants, amb finalitat educativa i amb certs límits¹⁹.

VIOLÈNCIA DOMÈSTICA

La violència domèstica és la que es produeix en el si de la família i que pot afectar els seus diferents membres.

1 infant assassinat

L'any 2020 hi ha hagut 1.444 denúncies per violència domèstica que afectaven a menors d'edat i 1 nena ha perdut la vida a causa d'aquest tipus de violència. L'any 2019 hi va haver 5 víctimes mortals, 4 nenes i 1 nen²⁰.

17 Departament de Drets Socials. Memòria Infància Respon (2020).

18 LLEI 26/2021, de 30 de novembre, de modificació del llibre segon del Codi civil de Catalunya en relació amb la violència vicària.

19 Informe del Síndic de Greuges sobre els drets dels infants (2019), (p. 185).

20 Departament d'Interior. Mossos d'Esquadra (2020). Dades sobre violència domèstica - menors.

VIOLÈNCIA SEXUAL

La violència sexual consisteix en la imposició per part d'un adult o d'un altre menor d'una activitat de caràcter sexual a un nen o una nena aprofitant la desigualtat de poder per obtenir una satisfacció sexual. Els infants no són capaços de donar el seu consentiment ni de comprendre la situació, que és impròpia per a la seva edat i el seu desenvolupament psicosexual. Poden ser conductes més o menys violentes i que inclouen diversos comportaments i actes sexuals.

1 de cada 5 infants és víctima de violència sexual

El Consell d'Europa calcula que 1 de cada 5 nens i nenes és víctima de violència sexual.²¹

Més de 1.000 denúncies

A Catalunya, durant l'any 2020, hi va haver 1.129 denúncies per delictes contra la llibertat sexual que tenien com a víctima a nens, nenes i adolescents.²²

Les denúncies no arriben a judici oral

Però encara que es denunciï, el 70% del total de denúncies per violència sexual a Catalunya contra nens i nenes no arriba mai a judici oral per falta de proves.²³

La meitat de les víctimes, menors de 20 anys

El 48,20% de les víctimes de violència sexual a Catalunya tenen menys de 20 anys.²⁴

La punta de l'iceberg

S'estima que només un 15% dels casos d'abús sexual es notifica a les autoritats.²⁵

4 de cada 10 víctimes de violència sexual masclista són noies menors d'edat

Un 37% de les víctimes ateses durant l'any 2020 a Catalunya per violència masclista, concretament per violència sexual (acte sexual no consentit), als serveis i oficines d'informació i atenció a les dones tenen menys de 18 anys, el grup d'edat més nombrós.²⁶

21 Europe's Human Rights Watchdog. One in Five

22 Departament d'Interior. Mossos d'Esquadra (2020). Dades facilitades a Save the Children.

23 Save the Children (2017). Ulls que no volen veure.

24 Departament d'Interior (2021). Violències sexuals en gent jove.

25 Save the Children (2017). Ulls que no volen veure.

26 Institut Català de les Dones (2020). Víctimes ateses per violència sexual als serveis i oficines d'informació i atenció a les dones 2019-202.

ASSETJAMENT ESCOLAR

És una conducta violenta entre iguals que consisteix en la fustigació, la intimidació i la persecució física o psicològica d'un o diversos nens, nenes o adolescents cap a un altre infant. Es tracta d'accions intencionades, injustificades i continuades en el temps.

Més de la meitat dels adolescents conviuen amb el bullying

El 54% dels joves d'entre 14 i 18 anys de Catalunya han estat implicats en casos d'assetjament escolar, ja sigui com a víctimes, com a agressors o com a testimonis actius o passius.²⁷

El 20% ha patit abusos físics i psicològics

El 20% dels adolescents ha estat víctima d'abusos físics i psicològics per part d'altres companys i companyes.²⁸

L'assetjament escolar, primera preocupació dels adolescents

El bullying s'ha convertit en la primera preocupació dels nois i noies, per davant de les drogues i el fracàs escolar.²⁹

27 Fundació Barça (2019). El bullying des de la mirada dels adolescents i els experts.

28 Ibidem.

29 Ibidem.

VIOLÈNCIA DE GÈNERE

La violència de gènere o masclista és qualsevol acte violent o agressiu basat en una situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de dominació dels homes sobre les dones i les nenes. Els infants en són doblement víctimes, perquè presencien aquesta violència en contra de la mare o perquè són directament víctimes d'aquesta violència.

4 menors orfes

Els fills i filles de dones assassinades per violència de gènere són les víctimes invisibles. Quatre menors d'entre 13 i 18 anys han quedat orfes durant l'any 2020. L'any 2019, van ser 13 menors d'entre 0 a 18 anys.³⁰

Masclisme adolescent

La violència de gènere entre adolescents és tota forma de violència física, psicològica, sexual o verbal que exerceixen sobre les adolescents les seves parelles, exparelles, també adolescents, o qualsevol situació sexual i afectiva anàloga.³²

A Catalunya, hi ha hagut 620 noies víctimes de violència de gènere amb ordres de protecció o mesures cautelars en els últims deu anys (28.472 de totes les edats). Hi ha una tendència estable de víctimes de violència de gènere menors d'edat que denunciïn a Catalunya, tot i que les xifres de l'any 2020 són inferiors. Aquest fet pot estar relacionat amb la influència de la pandèmia i les restriccions

10 dones i 1 nena assassinades

El nombre de dones assassinades per violència masclista el 2020 a Catalunya ha estat de 10. Una nena de tres anys, filla d'una de les dones, també ha estat víctima d'aquest tipus de violència. En només un cas hi havia denúncia prèvia.

L'any 2019, 13 dones van perdre la vida per violència de gènere. En cinc dels casos hi havia denúncia prèvia a l'agressor.³¹

que podrien haver dificultat els processos de denúncia.³³

Cal destacar, però, que aquestes dades no reflecteixen la realitat d'aquesta violència, ja que menys d'un quart de les dones que han patit violència física, sexual o emocional d'alguna parella actual o passada ho han denunciat a la policia o als jutjats. En aquest sentit, les adolescents encara tenen més dificultats per fer-ho i el problema rau en què ni tan sols arriben a identificar-se com a víctimes de violència de gènere. Això significa que la realitat és molt superior.

30 Observatori de la Igualtat de Gènere de l'Institut Català de les Dones (2020). Dades facilitades a Save the Children.

31 Ibidem.

32 Save the Children (2021). No és amor.

33 Ibidem.

VIOLÈNCIA EN LÍNIA

Es considera violència en línia les conductes violentes que pateixen nens, nenes i adolescents a través de l'ús quotidià de les noves tecnologies de la informació i comunicació i que afecten greument el seu desenvolupament.

La violència en línia és un tipus de violència que no sol aparèixer aïllada. Poden combinar-se diverses violències en línia, i fins i tot és probable que qui pateix o provoca violència en el món virtual la faci també en el físic. A més, la possibilitat de reproduir i reenviar els continguts digitals infinitament provoca que aquestes formes de violència siguin continuades en el temps.

El 84,2% dels menors, víctimes de violència en línia

8 de cada 10 joves catalans entre 18 i 20 anys enquestats per Save the Children han patit algun tipus de violència en línia durant la infància.³⁴

1 de cada 2 menors ha vist material sexual o violent involuntàriament

Una altra de les formes de violència que més pateixen els nens, nenes i adolescents és l'exposició involuntària a material sexual o violent: 1 de cada 2 enquestats va accedir a aquest contingut quan era menor d'edat i sense consentiment. Aquesta violència es produeix quan un nen o nena es troba amb material inapropiat per la seva edat quan busca continguts a internet o es descarrega arxius.³⁵

34 Save the Children (2019). Violència viral.

35 Ibidem.

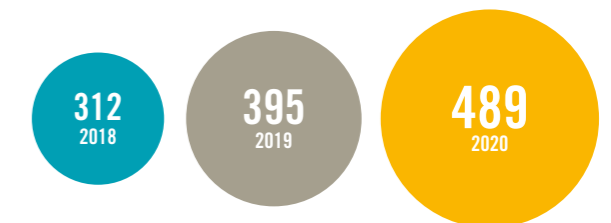
36 Mossos d'Esquadra (2020). Dades facilitades a Save the Children.

Mig miler de denúncies per delictes cibernètics

L'any 2020, a Catalunya hi va haver 489 menors d'edat que van denunciar haver patit delictes cibernètics; 97 denúncies contra la llibertat sexual i 64 contra la intimitat i revelació de secrets, entre altres. Del total de denúncies, el 60% tenia com a principal afectada una nena, amb una edat mitjana de 13 anys.³⁶

Denúncies per delictes cibernètics a infants i adolescents

Font: Elaboració pròpia amb dades dels Mossos d'Esquadra

El 42% dels infants ha patit ciberassetjament

El ciberassetjament consisteix en comportaments repetitius de fustigació, intimidació i exclusió social cap a una víctima a través de missatges, imatges o vídeos que pretenen danyar, insultar, humiliar o difamar. El seu abast és més extens que el de l'assetjament tradicional a causa de la viralització que poden arribar a tenir les imatges de l'assetjament.

És la forma de violència més comuna entre els adolescents, un 42% dels joves n'ha patit. Succeeix per primera vegada quan els nens i nenes tenen 13 anys i la persona que assetja és, en un 64% dels casos, un amic o company del centre d'estudis.³⁷

1 de cada 4 adolescents, exposat al sèxting

El sèxting és una conducta de risc que cal vigilar i a la qual s'exposa un 27,5% dels adolescents.

En la meitat dels casos de sèxting sense consentiment, la persona responsable d'exercir la violència és la parella o exparella (difusió de missatges o imatges del nen o la nena amb contingut sexual sense el seu consentiment).³⁸

37 Save the Children (2019). Violència viral.

38 Ibidem.

39 Ibidem.

Un 26%, víctima de grooming

1 de cada 4 adolescents ha patit aquest tipus de violència en línia en què un adult es fa passar per un infant per involucrar-lo en algun tipus d'activitat sexual.³⁹

PROPOSTES PER REDUIR LA VIOLÈNCIA CONTRA ELS INFANTS

ELABORAR UNA ESTRATÈGIA INTEGRAL DE LLUITA CONTRA LA VIOLÈNCIA ENVERS ELS INFANTS

- **Elaborar una estratègia integral de lluita contra la violència envers els infants** que consideri totes les formes de violència i abordi la prevenció, la protecció, la detecció, l'actuació i la restauració dels drets.
- **Elaborar una enquesta de prevalença** per disposar d'un diagnòstic de la situació de violència contra la infància, per edat, zona, col·lectius, etcètera.
- **Desplegar el Pla d'Escoles Lliures de Violència del Departament d'Educació**
- **Implementar una campanya pública de sensibilització** per promoure la tolerància zero amb la violència contra la infància.
- **Adaptar el telèfon d'Infància Respon de la Generalitat de Catalunya** a les necessitats dels infants; per exemple, creant un xat de WhatsApp, per garantir als nens, nenes i adolescents canals de denúncia i notificació segurs, accessibles i adaptats a la situació d'aïllament.
- **Implementar el RUVI (Registre unificat de violències contra la infància)** entre tots els departaments que poden recollir dades dels infants.

MODIFICAR EL CODI CIVIL DE CATALUNYA

- **Derogar la referència a la "facultat de correcció" dels progenitors**, que s'inclou dins l'apartat 4 de l'article 236-17 del Codi civil de Catalunya.

FORMACIÓ CONTRA LA VIOLÈNCIA

- **Posar en marxa formació en parentalitat positiva amb perspectiva de gènere** en els cursos de preparació al part, postpart i als programes de salut del nen sa perquè pares i cuidadors aprenguin pautes de criança i estratègies educatives sanes i allunyades de la violència, de manera que tinguin eines per gestionar els problemes de comportament dels seus fills i reconèixer les seves necessitats.
- **Incloure en el currículum assignatures obligatòries d'educació afectiva i sexual, ciutadania digital i prevenció de totes les formes de violència**, i formar els docents en detecció de les diverses formes de violència.
- **Estudiar els programes internacionals de prevenció amb** acreditada validesa científica per dissenyar la proposta catalana de prevenció de la violència, amb especial atenció a les estratègies proposades per l'INSPIRA.
- **Formar els professionals dels àmbits educatiu, sanitari, protecció i de l'oci** en detecció i derivació dels casos de violència contra la infància.

CREAR UN TORN D'OFICI PER ALS INFANTS VÍCTIMES DE VIOLÈNCIA

- **Crear un torn d'ofici als col·legis d'advocats especialitzat en nens i nenes víctimes de violència** per assegurar la presència d'un advocat especialitzat en les Barnahus (model d'atenció integral en què tots els departaments que intervenen en un cas d'abús sexual infantil es coordinen i treballen sota el mateix sostre).

Save the Children